

KAITSEALA VALITSEJA

Keskkonnaamet
Palmse, 45435
tel 329 5535
lahemaa@keskkonnaamet.ee
www.keskkonnaamet.ee

KESKKONNAAMET

Lahemaa
rahvuspark

Trükise väljaandmist toetas:
SA Keskkonnainvesteeringute
Keskus

KESKKONNAINVESTEERINGUTE
KESKUS

KAITSEALA KÜLASTUSE KORRALDAJA

RMK loodushoiuosakond
Põhja-Eesti piirkond
tel 329 5555
info@lahemaa.ee
www.rm.ee

Trükise koostajad:
K. Kingumets, K. Jürgens
Esikaane foto: Majakivi, J. Neljandik

Küljendus: Akriibia OÜ
Trükk: Aktaprint AS

©Keskkonnaamet 2012

Lahtise liivaga liivikud (9) on elupaigaks paljudele huvitava eluviisiga putukatele. Kuiv ja kiiresti soojenev luitepind on täis sipelgate – mullamurelaste pesi ja käiguradu, lehtrikujulistes püünisaukudes varitsevaid sipelgakiili vastsed, keda kutsutakse ka sipelgalõvideks. Näha on kaevurherilaste kaevatud käike. Rada keerab järsult paremale alla soo peale ja tõuseb siis uuesti metsa.

Siirdesoo (10) on üleminekuks madal soo ja raba vahel. Siin leidub rabale iseloomulikke turbasamblamätaid sookailu- ja sinikapuhmastega, madalamates lohkudes kasvavad aga madal-sootaimed nagu tarnad ja soopihl.

Edasi viib tee taas metsa. Siin on säilinud põlised kuusikud. Vanad majandamata metsad (11), kus on erineva lagunemisastmega lamapuitu ja tüükaid, on elupaigaks paljudele haruldastele ja ohustatud liikidele. Siin jäetakse tuulemurrud looduse hooleks. Metsas võib kohata suuremaid metsaelanikke ja nende tegutsemisjälgi. Metssead otsivad kärsaga sammalt ümber keerates toiduks putukavastseid ja juurikaid, tuhnivad sipelgapesast nukke ja mune. Ilvese, metsnugise, orava, valgejänese jt loomade jälgi on kergem märgata talvel. Tähelepanelik vaatleja võib leida ka kanaliste (12) – metsis, teder, laanepüü – pulgakujuliste väljaheidete hunnikuid. Liivasel rajal olevad ümarad lohud viitavad, et linnud on võtnud tolmuvanne, et vabaneda mustusest, katkenud sulgedest ja parasiitidest.

Taas on hästi näha siinse maastiku omapära, kus kuivast liivakünkast on soliseva sooni vaid üksainus samm. Sooserval kasvab rühm paksukorbalisi, vähemalt 200-aastasi põlismände ning üks omapärane, maad mööda roomavate okstega kuusk.

Foto: Pikanõmme lüde. R. Kotler.

Foto: Pohlad, M. Adamson

Radade ristumiskohalt tagasi parklasse suundudes jäävad sihi äärde vanad metsa kasvanud heinamaad (13), kunagisest rän-gast tööst annavad aimu vaid kiviaia jäänused ja piirimärkidena kasutatud ristikivid.

KÜLASTAJA MEELESPEA

- Eramaal võib viibida päikesetõusust loojanguni, kui ei tekitata kahju maavaldajale. Tarastatud/tähistatud eramaal liikumiseks on vaja omaniku luba.
- Mootorsõidukiga liikle ainult selleks ettenähtud teel ja pargi ainult parklasse.
- Telgi ja tee lõket ainult selleks ettevalmistatud ja tähistatud kohas. Lähimad telkimis- ja lõkkekohad asuvad Juminda neemel ja Tsitres.
- Hoia koer looduses liikudes rihma otsas.
- Kaitsealal võib korjata marju, seeni ja muid metsaande.
- Püüa tegutseda loodusesse jälgi jätmata.

Kui näed looduse või külastusobjektide kahjustamist, teavita sellest keskkonnainspeksiooni tel 1313.

MAJAKIVI-PIKANÕMME õpperada

Lahemaa rahvuspark

Foto: Vaade Abla rabale, J. Neljandik

MAJAKIVI-PIKANÕMME ÕPPERADA asub Lahemaa rahvuspargi lääneosas Juminda poolsaarel, Juminda-Suurekõrve sihtkaitsevööndis. Ainult jalgsi läbitava 8-kujulise raja pikkus on 6,2 km, sellest 2 km on laudtee. **Ettevaatust, rada võib olla libe ja märg!**

Retke saab alustada Abla-Tapurla või Hara-Juminda tee äärselt parklast, kus on ka suur infotahvel. Abla-Tapurla tee võib olla halvasti läbitav. Valge-roheliste märkidega tähistatud rajal on 13 vaatepunkti, millest seitsme juures on infotahvel eesti ja inglise keeles. Raja kõrgeimas punktis on 14 m kõrgune Pikanõmme vaatetorn.

MÕÖDA MAJAKIVI RADA

Hara-Juminda tee äärest alguse saav rada lookleb algul läbi Lahemaale iseloomuliku **mustikamänniku (vaatepunkt nr 2)**. Mustikas on oluline puhmastaim, pakkudes toitu ja varju erinevatele loomadele. Tema varred on talvel toiduks metskitsesele ja põdrale, marju söövad rästad ja imetajatest karu, õitel ja lehtedel elab hulk putukaid, kes on toiduks kanalitele. Raja äärde jääb **3 m kõrgune rändrahn (1)**, millel kasvavad väikesed sõnajalad – kivi-imarad. Raja tõusus ja langused annavad märku kunagistest luidetest ja rannavallidest. Madalamates kohtades on sooribad. Mõne aja pärast viib tee samblasele kivikülville, kus kasvab **laanekuusik (3)**.

Raja ääres vulisev **oja (4)** on enam kui 50 a tagasi kaevatud kuivenduskraav, mida vesi on ajapikku looduslikumaks uuristanud. Abla raba ümbritsevatest soostunud metsadest pärinev vesi on pruunikas ja vahutab seal leiduvatest pindaktiivsetest ainetest. Kraaviäärses kõdusoometsas seisavad puud justkui karkudel – veetaseme langedes paraneb hapniku ligipääs, turvas hakkab kõdunema, paljastades puude juured.

MAJAKIVI-PIKANÕMME ÕPPERAJA VAATEPUNKTID (*infotahvel)

1. Elu kivil*	8. Pikanõmme luide ja vaatetorn
2. Mustikamännik	9. Liivaluide ja selle elanikud*
3. Laanekuusik kivikülvil	10. Siirdesoo*
4. Metsaoja	11. Vana mets ja tema asukad
5. Madal soo*	12. Metsa kuked ja kanad*
6. Majakivi*	13. Kunagised metsaheinamaad
7. Raba*	

Joonistus: M. Vannas-Raid

Radade ristumiskohast algav laudtee viib üle liigirikka **madal-soo (5)**, kus toitaineterikkal mudasel pinnasel kasvavad tarnad, varsakabi, ubaleht, kollane võhumõök. Algul läbi kuusiku, siis männikus kulgev rada jõuab uuesti lagedamale soosilule, mille jõhvikaväätidega kaetud mätaste vahel kasvab soopihl.

Majakivi (6), kõrgusega 7,0 m ja ümbermõõduga 40,9 m, on Eesti suuruselt kolmas maismaale jääv rändrahn. Jääliustike poolt Põhjamaadest siia kantud migmatiitgraniidist kivil kasvab palju erinevaid sambla- ja samblikuliike. Sookailu- ja sinika-puhmaste rohkes siirdesoomännikus kulgev rada jõuab peagi **Abla rabasse (7)**, mis on üks Põhja-Eesti rannikumadaliku suu-remaid soid. Selle kujunemine algas rohkem kui 7000 aastat tagasi, kui maapinna kerkides eraldus tollasest Litoriinamerest laguun, mida ümbritsesid luiteahelik ja rannavallid. Aegamööda veekogu soostus. Siinses 6 m paksuse turbakihiga rabas kasvavad turbasammalde vahel jõhvikas, küüvits, rabamurakas, tupp-villpea, huulheinad ja valge nokkhein. Lage raba on elupaigaks sookurele ja haruldastele kurvitsalistele. Pikanõmme luite poolses rabaservas on hästi märgatav servamäre. Kuna turbalasund on raba keskel tüsedam, siis on raba servaala pealvalgunud veest märjem kui keskosa.

Pikanõmme luitel (8), Juminda poolsaare kõrgeimas kohas (33 m ümp) asub 14 m kõrgune vaatetorn, kust avaneb hea vaade kogu poolsaarele. Selge ilmaga on ida pool näha Hara laht, läänes Kolga laht ja Tallinn. Rada kulgeb edasi mööda ligi 4 km pikkust ja kohati 10 m kõrgust Pikanõmme luidet, kus kasvab samblikumännik ligi 200-aastaste jändrike põlis-mändidega. Puude mustunud tüved on märgiks kunagistest metsapõlengutest.

Foto: Radade ristumispunkt, R. Kotter